СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 59. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 12-го березня 1940. No. 59. Jersey City, N. J., Tuesday, March 12, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

УРЯДУВАННЯ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛІ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Головна Контрольна Комісія У. Н. Союзу, в складі п. Дмитра Капітули, д-ра Амвросія Кібзея, адв. Омара Малицького, інж Степана Куропася й адв. Романа Смука, зачала своє урядування в понеділок, 11. березня ц. р., в будинку У. Н. Союзу. Згідно зо статутом, контрольна комісія провірить стан У. Н. Союзу, зокрема за останній піврік.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ВИДАТКІВ НА ФАРМЕРСТВО.

ВАШИНҐТОН. — Ухвала конгресового комітету наділів, щоб на поміч фармерству ухвалити нових 300 міліонів долярів і цілу суму на ту ціль піднести до біліона долярів, натрапляє в конґресі на перешкоди. Ощадневий бльок, який хотів у наступних загальних виборах похвалитись перед виборцями щадженням, піднесить протест проти того та заповідає боротьбу. Його страх полягає найбільше в тому, що нові суми на фармерство дуже правдоподібно потягнуть за собою нові податки.

ЗАПОВІДАЮТЬ ОБСТРУКЦІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Противники закону Геча, зокрема плянованої поправки, щоб заборонено також стейтовим урядникам вмішуватися в активну політику, заповідають, що коли цей закон не буде відложений, а буде поставлений під голосування, то вони зачнуть у конґресі обструкцію.

ЦІКАВА ПРОПОЗИЦІЯ МАГОНІЯ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Магоні вніс у сенаті цікаву пропозицію, як боротися з безробіттям. Він станув на становищі, що певні технічні уліпшення, які приспішують працю, відбирають ту працю людям. Також він приняв у засаді твердження, що занадто великі податки на компанії спутують ті компанії, не дають їм розвинутись та наняти нових робітників. Отож він запропонував такий закон, який накладав би вищі податки на ті компанії, які виказалиб збільшену продукцію, а зменшення числа занятих робітників; а з другого боку обнижав би податки тим компаніям, які виказалиб, що при збільшенні продукції збільшують також відповідне число занятих робітників. Цей проєкт фахівці взяли під докладну розвагу.

КЛОПІТ З ДУРНИХ ЖАРТІВ.

ПРИНСТОН (Ню Джерзі). — Віддавна існує по американських університетах такий звичай, що новий студент, щоб дістатись у членство ріжних студентських орґанізацій, мусить виконати ріжні штучки. В принстонському університеті часто ставлять за завдання новим студентам добути серце з двону в Насав Голі. Ці штучки нераз попередних разів часто повторювалися і тепер один новий студент, Сід, мав це знову виконати. Але, виконуючи цю задачу, він упав на камінний хідник і тяжко себе поранив, ламаючи кості в крижах.

НЕБЕЗПЕЧНІ ЗАПЕВНЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — Міська адміністрація Ля Ґвартії внесла подання до уряду в Олбані, щоб їй дозволено, з хвилею перебрання міських підземних залізниць під свій заряд, реґулювати ціни за переїзд так, як це покажеться потрібним. Водночас заряд міста заявляє, що нема покищо обави, щоб ціни за переїзд на підземних залізницях Ню Йорку підскочили. Можливо, що колись пізніше зайде така потреба, зазначують міські власті.

Колись міські власті завзято боролися з піднесенням цін за переїзд. Тепер, коли залізниці мають перейти на місто, ця думка зміняється.

КЛОПІТ З ВАНДРУЮЧИМИ ФАРМЕРАМИ.

САН ФРАНСІСКО. — Стейт Каліфорнія має великий клопіт з вандруючими фармерами, які з весною хмарами наїздять на цей стейт у надії дістати якунебудь працю. А тої праці нема, каже каліфорнійська влада. Внаслідок цеї іміґрації десятки тисяч бездомних людей, чоловіків, жінок, дітей, опиняються у тім стейті і треба їм помагати, бо серед них кидається крайня нужда. Стейтова влада звернулась до федерального уряду по підмогу. Водночас появляються ріжні голоси, як запобігти тій справі. Є і такі голоси, які кажуть поставити на границі сторожу і не допускати допливу нових фармерів; а також такі, які кажуть, щоб силою „депортувати" тих, що вже туди заїхали.

ПРОТЕСТИ ПРОТИ РОСЕЛА.

НЮ ЙОРК. — До протестів протестантських кол долучилися і протести католицьких кол, щоб таки усунути англійського вченого Бертранда Росела з Нюйорського університету, де його недавно назначено професором. Як і в попередніх випадках, так і тепер закидають йому безбожництво і ширення неморальної фільософії. На спеціяльній Службі Божій в катедрі св. Патрика вигол осив до 6,000 зібраних поліцаїв проповідь монсіньор Валш і гостро натаврував Росела.

УЛІПШУВАТИМУТЬ ЛІТАКИ

ВАШИНҐТОН. — Англійсько-французька закупна місія поробила заходи, щоб американські фабрики, що виробляють літаки для аліянтів, поробили уліпшення в тих літаках на німецький зразок. Німецькі літаки мають у середині, в збірниках ґазоліни, гумові мішки, які не допускають до випливу ґазоліни, навіть коли збірники пострілені кулями. Бо хоч куля прорве мішок, то в тім місці гума знов зціпиться.

ТРАГЕДІЯ БЕЗРОБІТНИХ

На стації Пенсилвенійської залізниці на вул. Брод у Філядельфії, Па., знайшла поліція матір і пятеро дітей, котрі приїхали з Каліфорнії й мали їхати до Сейдем, Масачусетс, але не мали фондів на дальшу дорогу. Мати родини, Марта Костон, подала поліції, що родина дісталася до Філядельфії за три місяці, продаючи по дорозі все, що мала. Коли їм усе вийшло, її чоловік, 44-літній Чарлз Костон, пропав без вісти. Вона просила поліцію знайти чоловіка. Поліція примістила родину тимчасом у захисті одного милосердного товариства.

НЕ ХОЧЕ ВІДДАТИ ЧЕСТИ ПРАПОРОВІ

Панну Елизабету Ґрейєм, учительку публичної школи в Квінсі, Масачусетс, завішено в її обовязках, бо вона не захотіла віддати приписану стейтовим законом честь американському прапорові, бо, мовляв, це противиться її релігійним віруванням.

Стейтовий „комітет громадянських вольностей" вніс справу перед суд.

ЕПИСКОП ОДОБРЮЄ ПЛЯН РОБІТНИЧОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Католицький архиєпископ Торонта, МекҐвіґан, сказав, що він одобрює плян робітничої орґанізації за фахами, так, як це представлено було на конференції католицьких єпископів у Вашинґтоні. Плян цей дає робітникам за зразок робітничі орґанізації в 13-тім і 14-тім століттях, коли то робітники орґанізувалися в цехи, себто фахові орґанізації. Представники таких орґанізацій навіть брали участь у державно-політичних справах. Хоч торонтонський архиєпископ одобрює цей плян, то всетаки признає, що являються певні трудности примінити цей спосіб орґанізації робітництва до вимог модерних часів.

ДОБИВАЮТЬСЯ ВІД СУДУ ЗАБОРОНИ ПЕРЕПИСОВИХ ПИТАНЬ

Один адвокат з Коломбоса, Огайо, вніс до федерального суду в тому місті позов, щоб суд заборонив федеральним урядникам, що будуть робити перепис населення, ставити „особисті" запити, бо, мовляв, такі запити нарушували конституційні права громадян.

Під цими „особистими" запитами позов вичисляє запити про: вартість домів, морґеджі, дохід і подружний стан.

ЗАГАДКОВА СМЕРТЬ ЛІКАРЯ

В кімнаті готелю Тефта в Ню Йорку знайдено тіло д-ра Люиса Ґрінберга, 53-літнього спеціяліста для оторпедичних операцій. Він записався був у готелі під прибраним іменням. Перші досліди вказували, що це було самогубство, але поліція не може знайти причини розпучливого кроку лікаря.

ПРИДУМАЛИ АВТОМАТИЧНИЙ ТЕЛЕСКОП

В астрономічній обсерваторії на горі Паломар у Каліфорнії уставлено 200-цалевий дальновид, котрим порушує відповідний механізм так, що дальновид самий слідкує за всякою звіздою, на яку його наставити.

Досі астрономи самі мусіли посувати телескоп за звіздою, бо наставлений на звізду телескоп скоро тратив звізду з виду внаслідок обороту землі. Інструмент, що посуває телескоп за звіздою, має всього 15 цалів висоти й важить десять фунтів. Придумав його Генрі Варен.

ВАРВАРСЬКІ ЖАРТИ СТУДЕНТІВ?

У Коломбії, Мізурі, помер наглою смертю 21-літній студент місцевої колеґії, Ґюберт Спейк. Розсліди коронера показали, що студент задушився підчас сну до подушки та що він був перед смертю пяний.

Дальші розсліди показали, що попередньої дня перед смертю він був на забаві, яку влаштовувало одно студентське товариство для своїх нових членів та що на тому принятті новий студент обовязаний був пити алькогольні напитки.

Коронер догадується, що студент пішов спати смертельно пяний та що, як він спав, хтось жартом перевернув його лицем до подушки.

ПЕВНИЙ ПЕРЕМОГИ

БЕРЛІН. — Свято Героїв мало цього року в Німеччині наскрізь військовий характер. І то дуже поважний. Не було походів, оплесків і окликів, що цікують нацистичні свята. Гітлер говорив коротко. Весь час читав, не підносячи голови від манускрипту, що давніше не було його звичаєм. Увесь час був у колі самих військових, а не між нацистичними (партійними) верховодами. Підчас промови відновив свою присягу, що та війна, котра є „накинена Німеччині капіталістичними лютуґами, Францією й Англією, мусить закінчитись такою світлою німецькою перемогою, якої не знає історія Німеччини". Потім говорив про те, що німецький нарід вдержувався впродовж двох тисяч літ тим, що завжди мав людей, що готові були класти життя за свій нарід.

СТРАТИВ ПАМЯТЬ НА 4 ДНІ

Кілька днів тому пропав без вісти з дому в Розелі, Ню Джерзі, Фред МекМен, 44-літній касієр департаментової торговлі Ванамейкера в Ню Йорку. На домагання родини поліція почала пошукування пропалого. По чотирьох днях МекМен зявився нагло в домі своєї матери в Джерзі Сиrі. Він був ослаблений і не міг подати ніяких даних про те, що він за ці чотири дні робив. Родина каже, що втрата памяти (так звана „амнезія") є в нього наслідком досвідів у світовій війні.

ПАНІ РУЗВЕЛТОВА „АДОПТУЄ" ДИТИНУ

Кенсинґтонський дитячий садок коло Філядельфії видав публичний заклик до заможних людей „адоптувати" дітей бідних родичів, що їх удержується в цій школі; „адоптація" обмежується до удержання дитини в школі. Кошти виносять 30 долярів на рік. Першою особою, що зголосилася до „адоптації", була пані Рузвелтова, „перша пані краю".

МУЗЕЙ У СНЯТИНІ

У Снятині, на Покутті в Галичині, створять літературний музей, у якім будуть зібрані матеріяли про життя й творчість Василя Стефаника, Леся Мартовича й Марка Черемшини.

ЗАБОРОЛА ПРОТИ ПОВЗІВ НА ЛІНІЇ МАЖІНО.

ЩОРАЗ ТЯЖЧЕ УКРАЇНЦЯМ ПІД НІМЕЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ

ПАРИЖ. — З листів, які часами доходять з тих українських земель, що знайшлися під німецькою окупацією, виходить, що чим далі, тим більше дається відчувати українському населенню окупантська влада. Та населення держиться дуже добре і леліє надії, що з весною відносини зміняться, себто, що українські землі діждуться рідної влади. Та багато, головно ті, що опинилися в таборах для інтернованих, а туди заганяють майже всіх українських утікачів зпід Совєтів, настроєні більш песимістично.

ПОКИНУЛИ СОВЄТИ.

РИМ. — Щораз надходять нові вісті про нових утікачів із Західної України, чи тих, що звідти „виїхали", мабуть користуючись німецько-совєтським переселенням. Між тими, що покинули Львів, є каноніки з Юра, як о. Куницький і о. Ковальський, а далі професори Духовної Академії: о. Глинка, о. Черняк і о. Фурикевич. Виїхав також о. Скрутень, головний редактор „Записок Чина св. Василія Великого". А далі: письменниця Катря Гриневичева, Мирон Коновалець, брат пок. полк. Коновальця, адв. д-р Шевчук, кооператор Андрій Жук, парох Волоської церкви о. Лопатинський і інші.

В листі з Західньої України пишеться, що большевицька влада має там накладати земельний податок, що виноситиме від 4 до 6 рублів від квадратового метра. Але потвердження цеї вістки нема.

ЯК ЖИЮТЬ У „РАЮ"?

РУСЬКИЙ КЕРЕСТУР (Юґославія). — „Рідне Слово", часопис для українців у Юґославії, друкує фейлетон п. з. „Прихід большевиків до Галичини". Це записки очевидця. Читаємо там між іншим таке: „Доки я ще був у Львові, багато наслявся. Йду вулицею Сапіги та розглядаюся: виставові вікна крамниць порожні. На кінці знайшов я ще крамницю, котра ще продавала. На склі її виставового вікна папір, а на нім: „Не можна дістати: черевиків, вбрання, панчох і шапок". І очевидно багато інших товарів, що найпотрібніші. Але ще можна купити: „літні сорочки (зимові випродані), плавки (штанки до купання), краватки". От зима, а ви отягайтеся до купання, взуйтеся в полотняні черевики до гімнастики, якщо їх маєте вдома, на шию завяжіть краватку та бігайте по місті, як Марко по пеклі".

НЕ ПЕРЕСЛІДУЮТЬ РЕЛІҐІЇ!

МОСКВА. — Совєтська влада не переслідує релігії в Західній Україні й Білорусі. Вісті про переслідування церкви і священиків розпускають тільки вороги Совєтів. Навіть заборонено поширювати в Західній Україні безбожницьку пропаґанду і видано з цього приводу окрему постанову. Ось таке пишуть московські „Ізвєстія" з 5. лютого.

ВЕЛЕС НА КОНФЕРЕНЦІЇ З СІКОРСКИМ.

ПАРИЖ. — Американський підсекретар стейту, Велес, приняв ґен. Сікорского, премієра нового, іміґраційного, польського уряду. Преса подає, що обговорювали російсько-німецьку проблему. Ґен. Сікорскі стояв на тім, що Росія і Німеччина мусять бути відділені від себе цілим бльоком незалежних держав. Потім Велес приняв на авдієнції ґр. Софію Залеску, жінку польського міністра заграничних справ, котра в імені польського жіноцтва передала пані Рузвелтовій, жінці американського президента, відозву, що благає помочи для Польщі з боку Злучених Держав.

ДИВОГЛЯДНІ МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Фінське населення дізналося, що його заступники є вже в Москві й радять над замиренням. Між тими заступниками є фінський премієр Рісто Риті. Та в тому самому часі совєтські летуни далі бомбардують фінську столицю й інші фінські міста, як теж пробують за всяку ціну здобути Виборг, що їм іще далі не вдається. А з Москви гудить радіо, що взиває фінських вояків кидати зброю і стати по стороні Куусінена, себто того большевицького уряду, що його наставила Москва.

ЧИ ЩО СКОРИСТАЄ?

РИМ. — Англія випустила загарбані італійські кораблі з німецьким вуглям і є на шляху нової торговельної умови з Італією в справі доставя свого вугля. Це дуже поміщало пляни Німеччини, а зокрема німецького міністра заграничних справ, Рібентропа, що прибув до Італії, щоб її наклонити до гострішого виступу проти аліянтів. І не знати, як полагодить Рібентроп німецько-ватиканський конфлікт, бо має бачитися з папою. А тепер, як каже американський кореспондент, для Ватикану найважніше те, що хоче Німеччина зробити з Польщею. Супроти цього тяжко сказати, що привезе Рібентроп з Риму до Берліну.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВЕЛИКИЙ ДЕМОКРАТ

Кожна українська громада в Америці, навіть і найменша, старається в березні влаштувати концерт у память Тараса Шевченка. На таких концертах звичайно пригадуємо собі дещо з тих золотих думок, що їх передав Шевченко українській нації. Згадуємо їх на те, щоб їх тепер частинно і тут здійснити, що вважаємо своїм обовязком, бо почуваємо себе до кровного й духового звязку з українським народом без огляду на те, чи хто вийшов з України, чи є тільки з українського роду, родившись в Америці. Крім цього ще й сам Шевченко залишив деякі думки з виразним призначенням для нас, себто для тих, що живуть поза Україною, чи родились поза нею. Та тепер, як знаємо, так є, що в Америці дуже звертають увагу на те, щоб громадяни не переймали „чужої мудрости", головно, коли йде про державний лад і про розвязку соціяльних проблем. А саме Шевченко у своїх писаннях часто торкався і таких справ. Отже як нам ставитись до цього?

Треба завжди памятати, що Шевченко є також і загально-людським мислителем. А як такий, є він також власністю думаючої Америки. Колиж мова про Злучені Держави, то треба ще підкреслити, що ця земля ідейно дуже тісно звязана з думками і почуваннями Шевченка. Цеж ніхто інший, а сам Шевченко додавав українському народові надії, що прийде час, коли Україна визволиться і дістане свого Вашингтона з праведним законом.

Далі треба знати, що дух Шевченкових творів такий, що не може його не приняти ніяка дійсно демократична країна, бо ціле його життя це боротьба за здійснення тих ідей, що є в основі демократичного світогляду. Тому розуміти Шевченка і його наслідувати, значить робити тим величезну прислугу не тільки Україні й українському народові, але всім тим державам і народам, що є проти насильств і тираній, а за новий світ і за новий порядок, у якому булоб місце для „людей", себто вільних, обєднаних духом християнських чеснот. Оте все насильство, через яке тепер стільки нещастя у світі й через яке ведеться нова світова війна, знаходить у Шевченка якнайгострійший осуд, коли він протестує проти насильств московських царів. І тому є вказаним і пожаданим, щоб американські українці використали цьогорічні Шевченкові роковини на те, щоб Шевченком вияснити ідеали України. Хай хоч в Америці пізнають, як мало світ є демократичний, коли так мало знає про такого великого демократа, яким був з крови і кости Тарас Шевченко.

Та в першу чергу треба нам самим добре знати Шевченка. А особливо треба знати його нашому молодому поколінню. Бо допера, знаючи Шевченка, зможе вона зробити ідеям Шевченка, а з ним і Україні, прислугу тим, що їх поширить в Америці.

Інж. д-р С. Володимирів.

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ПІД НІМЕЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ

Четвертий поділ Польщі приніс українській проблемі нові несподіванки: західні українські й білоруські землі ввійшли в склад СССР, що таким чином став дійсним „Союзом Народів", бо питомий тягар росіян знизився на 45% цілого населення Союзу, а українців зріс до 25%!

Поза межами України залишилися ще Карпатська Україна, Пряшівська Україна, Буковина й Басарабія.

Крім цих теренів частина українських земель увійшла у склад „Великої Німеччини" по четвертому розділі Польщі.

Майже вся нова німецько-совєтська границя пробігає по теренах, що належать до української етнографічної території, й таким чином частина українських земель подруге в історії опинилась у межах Німеччини. Поперше: в році 1795, коли по третьому розділі Польщі Прусія забрала від Польщі північне Підляшшя, над яким володіла до 1807. р., коли то потім його забрала собі Росія.

Але загально, часть українських земель попала у межі одної з німецьких держав (Австрії) поперше у 1772. р., коли Австрія приєднала по першому розділі Польщі до себе Галичину, а в р. 1775. також і Буковину.

По недавньому четвертому поділі Польщі до Великої Німеччини припали українські терени, що носять назви: південне Підляшшя, Холмщина, північна Львівщина, середуща Сянщина й західня та середуща Лемківщина. Всі ці землі входили у склад трьох воєвідств бувшої Польщі, а саме: краківського (західня Лемківщина), львівського (західня Сянщина і північна Львівщина) та люблинського (Холмщина й південне Підляшшя).

Лемківщина, що припала Великій Німеччині, є це вузька смуга землі (до 200 км. довжини, 5—35 км., пересічно 20 км., ширини), яка займає простір верхівя Карпат і межує з Пряшівщиною та Карпатською Україною і належить уже до басейну Балтійського моря (Сян—Висла). Це край лісів, полонин, гарної природи, це царством туристики, мінеральних джерел та скритих підземних багатств. Край в надзвичайно великім відсотком українського населення (до 90—95%) і з зовсім незначним — польського. Край, що століттями міцно устояв проти польонізації, забутий Богом і людьми.

Лемківщину творять південні частини 4. повітів бувшого краківського воєвідства (Новий Санч, Новий Торг, Горлиці, Ясло) і південні частини 4. повітів бувшого львівського воєвідства (Коросно, Сянік, Ліско, Турка).

Друга частина суцільної української етнографічної території під Великою Німеччиною, т. з. Сянщина, розположена по лівому березі ріки Сяну трикутником у його дузі: Динів—Свободна—Розбіж Округлик — Частковиці—Баратин—Потік Луг—Радимно (на північному заході) — одна сторона; ріка Сян (на півдні) — друга сторона; ріка Сян (на сході) — третя сторона. Тут українське живло вже частинно помішане з польським елементом й виносить лише біля 60%. Сянщина займає частини двох повітів: Ярослав і Перемишль.

Третьою частиною української суцільної території у Великій Німеччині є т. зв. північна Львівщина, частини й частинки 5 північних повітів бувшого львівського воєвідства (Ланцут, Ярослав, Любачів, Рава-Руська, Сокаль), що межують з люблинським воєвідством бувшої Польщі.

Четвертою головною частиною українських земель у Великій Німеччині є т. зв. українська історична Холмщина, що носить свою назву від міста Холму, центру цієї української землі, що вже у XIII ст. був улюбленою резиденцією найславнішого Великого князя могутньої Галицько-Володимирської Держави — Данила Романовича. До Холмщини на півночі прилягає українське південне Підляшшя („земля під ляхом" — у сусідстві з ляхами), що простягається й через ріку Буг (північне Підляшшя) та творить північну частину України.

Холмщина й Підляшшя творять східну частину бувшого люблинського воєвідства (8 повітів його: Грубешів, Томашів, Холм, Володава, Біла, Білгорай, Красностав і Замостя), що розташована у великій дузі ріки Бугу. Це терени, що перенесли на собі найбільший натиск польонізації, окатоличення й де українське живло творить вже меншу половину цілого населення, але має на них своє історичне право. Українське живло тут спадає до $^1/_3$ усього населення. Розполячення цього краю є основним завданням близького нашого майбутнього.

Загальний приблизний (бо опираються у значній мірі на фальшований польській статистиці з 1921. і 1931. рр. та почасті на двох останніх австрійських, більш точних 1900. і 1910. рр.) підрахунок цілої площі українських земель та українського населення їх, а також сіл з більшістю українською, є такий:

Частини укр. земель:	Площа у кв. км.	Українців:	Сіл з укр. більшістю
1. Західня й східня Лемківщина	3,000	190,000	біля 280
2. Сянщина (у дузі ріки Сяну)	450	35,000	біля 50
3. Львівщина (північна смуга 5 повітів)	2,000	100.000	біля 80
4. Холмщина і південне Підляшшя	9,000	210,000	біля 440
Разом	14,450	535,000	біля 850

До того ще треба додати біля 50 сіл, розкинених у польському морі на захід від суцільної або мішаної української території з населенням до 60,000 душ. Коли до цього додати ще тисячі утікачів з Галичини, Волині, Білоруси, а також тисячі українців полонених з бувшої польської армії, що не можуть або не хочуть вернутися назад і що у більшості осядуть на рідних землях у Німеччині, їх число можна прийняти до 20,000 душ.

Підсумовуючи все, можна дійти до висновку, що у межах української національної території під Великою Німеччиною на 1. 1. 1940. р. нараховується до 820—850,000 українців.

Отже в межах Великої Німеччини опинилася волею долі українська територія, що дорівнюється території Карпатської України й Пряшівської, взятих разом, з українським населенням більшим, ніж у межах бувшої ЧСР до Мінхену.

При певних обставинах може відкритись тут поле для національної й громадської праці в усіх ділянках життя. — („Наступ").

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ВИБОРИ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

Західня Україна в урядовій совєтській термінольогії більше не існує, її місце заступили **Західні области УССР**. Совєтська преса подає старанно відомості про „виборчу кампанію" в цих „областях". Ніяких виборів у межах московської влади розуміється не буває. Вони є просто нагодою для поширення справді несамовитої пропаганди, якої метою є одурманити і знечулити населення та зробити його менш відпорним супроти совєтських „реформ", у даній разі приготувати його до бранки та запровадження колхозів. Які розміри прибирає „виборча кампанія", можна бачити наприклад з того, що при останніх виборах до місцевих совєтів у цілім СССР було змобілізовано 7 міліонів „активістів", себто агітаторів та агентів московського уряду кожного роду, для того, щоб „вибрати" 1,200,000 членів місцевих совєтів. Коли уявити собі, що до цих міліонів нероб, які має удержувати головно населення поневолених націй, треба долучити міліони інших з Осоавіяхіму, Комсомолу та інших „громадських" організацій, не кажучи вже про саму партію, бюрократію та військо, то легко зрозуміти, що ніяка, навіть і німецька організація, ніколи совєтської господарки уздоровити не зможе. Цілий цей жахливий визиск переноситься тепер і до новоздобутої Західньої України. „Ізвєстія" з 6. II. повідомляють з „саніславу" (так зветься по московськи Станиславів!), що „робочі маси населення виділили зпоміж себе 15,000 агітаторів для приготування до виборів. Організуєть ся гуртки для вивчення сталінської конституції. Населення Богородчан учить з захопленням конституцію. В селі Озерянах засновано 45 гуртків для вивчення конституції. В печеніжинським та інших районах відбуваються семінари агітаторів"... „Ізв." з 9. II. повідомляють: „Всі 30 районів Рівненської области живуть тепер приготуванням до виборів"... „У Львові відбулися збори делегатів до Народних Зборів Західньої України, присвячені приготуванню до виборів. Зорганізовано 150 активістів з учителів, студентів і медиків, які мають займатися складенням виборчих лист"... Той же часопис з 15. II. повідомляє з Тернополя: „Працівне населення вибрало зпоміж себе 9,000 своїх найкращих людей до виборчих комісій, з того 2,000 жінок. Визначено 15,500 агітаторів. У 12,865 гуртках учать конституцію 349,000 виборців"... Нарешті „Ізв". з 16. II. повідомляють, що „40,000 київських агітаторів і пропагандистів вислали листи в Західну Україну з поученнями, як треба переводити вибори.

І все це відбувається, коли московський уряд на основі сталінської „конституції" гонить тисячі українців, кавказців та інших поневолених, під вогнем кулеметів у спину, проти геройських оборонців Фінляндії, щоб „увільнити" їх у мурах московської визниці народів. Чи не доходить божевілля московського поневолення до свого краю?

МОСКОВСЬКА ФЛЬОТА У ФІНЛЯНДСЬКІЙ ВІЙНІ

Коли останнього грудня світ почув із совєтського радія, що фльота СССР виїхала до берегів Фінляндії, щоб „сповнити свою місію й щоби покритися знову незабутньою славою", то неодин, що знає добре силу совєтської воєнної фльоти, міг сміятися в кулак.

Навіть колиб світові не були відомі ні мілітарна сила фльоти СССР, ні здібність її генерального штабу та якість її матеріялу, то напевно ніхто не був би журився за долю фінських побереж. Раз тому, що територіяльні води Фінляндії є досить мілкі й недоступні для великих воєнних кораблів, головно від Ганго аж до Виборга. Це ще більше унеможливлює всякий підзі підводних лодок. Одинокий можливий страх — це можливість, що москалі вживатимуть естонських морських баз, щоб звідти нищити вантажні кораблі в Фінляндії. Але й для цього треба було, щоб москалі вміли обходитися на морі, а то французька газета „Же суї парту" твердить саме навпаки.

Дізнавши відразу великі удари щодо престижу як і щодо матеріялу та людей на суші, Сталін вислав цю свою фльоту бомбардувати фінляндські побережжя, забуваючи, що прибережні батерії можуть цілком добре відбити напади кораблів.

І це саме сталося. Вже 1-го грудня 1939 р. найбільш гордий московський воєнний корабель на Балтику, „Кіров", був важко ушкоджений фінською артилерією. Інші острови, які „здобула" совєтська фльота, як Гоглянд, Сейскарі, Лаавасаарі і Гієрсарі, були не до оборонення і їх опустили фіни без жадного бою чи спротиву. А острів Гоглянд большевицька фльота бомбардувала аж... пять цілих днів, дарма, що на ньому було тільки 6... сторожів... Субмарини, щоб також причинитися в здобуванні цієї „незабутньої слави", торпедували з великою втіхою... німецькі чи шведські кораблі.

Дня 14-го січня 1940 р. кружляк „Октябрская Революция", нащадок царської фльоти, зарискував „демонстрацію" перед портом Ковісто, який був боронений гарматами, що стріляли не дальше, як на 5 клм. В результаті кружляк був дуже поважно ушкоджений, якщо не затоплений. Ця справа виглядає тим комічніше, що ці батерії були змонтовані ще царською Росією в 1914 р.! Та большевицький генеральний штаб у Москві про це не знав ані слова. За ці дві втрати москалі зреванжувалися затопленням малого фінляндського корабля, хоч ріжниці між морськими силами обох країв є майже такі великі, що й між сухопутніми силами!

Москалі мали такі сили на Балтику перед вибухом війни з Фінляндією: два старі кружляки по 23,000 тон, „Марат" і „Октябрская Революция", з 12 штук гармат, модерний воєнний корабель „Кіров" з 7,800 тон, два контрторпедовці „Мінськ" і „Ленінград". Крім того 21 старих торпедовців, 14 супровідних кораблів і більше як 40 субмарин.

Фіни мали лиш два кружляки, по 4,000 тон, узброєні чотирма гарматами, 5 малих субмарин та кілька менших кораблів, моторових лодок і т. п.

Це майже нічого в порівнянні з большевицькою армадою. Одначе на морі, більше може ніж на суші, не вистарчає мати тільки матеріял. Треба знати також, як ним орудувати. А виходить на таке, що й тут большевики показалися великими нездарами.

СВІТЛО В ПІТЬМІ

Настя вже сотий раз читала письмо від свого чоловіка з війни й зрошувала його сльозами.

„Я знаю, моя дорога подруго — писав Іван — що тобі там гірко житься з дрібними дітьми. Йде весна, а ти певно не маєш ні чим виорати, ні засіяти. Та проси сусідів, най тобі поможуть, а як Бог поможе мені вернутися додому, то я їм відроблю своїми руками. І проси за мене Господа, щоб я вийшов цілий і живий із того пекла, бо я не пройшов його ще й половини. Воно кипить і горить довкола мене. Молися рано й у вечір і діти учи молитися за тата й за всіх людей, що заглядають смерті в очі"...

Іван добре вгадав. Весна вже минула, а їх нивка за селом стояла ще облогом, неорана й несіяна. А сусіди? Вони самі бідували, жінки й діти, без чоловіків і без татів. Хто міг їй помогти? Хіба Господь. І Настя молилася. І дітей учила.

Ходила по всім селі, та ніхто не міг виїхати з плугом на її ниву. Того взяли на фронт, а той собі оре, а той не хоче, бо боїться куль. Бо вже третій день, як дві ворожі сили зійшлися коло села й мають кріваву розмову. Настя плаче з жалю, а діти й собі плачуть. Але найстарша — Марійка, прибігла раз з города й щебече:

— Мамо, я вже скопала свою грядочку! Вже будемо мати що їсти на зиму, бо я посаджу барабольку тай буряки тай капусту. А довкола обсаджу горошком...

Сльози радости заблисли мамі в очах, а разом з тим і зродилася рішуча думка. Треба взяти рискаль та при Божій помочі копати цілий город. І взялася до праці. Гарячий піт зрошував її чоло, але город докопала й що мала, засадила та посіяла. А нивка під лісом далі тужить за плугом та насінням. Але Настя і не забула. У понеділок поручила себе опіці Божій і, не зважаючи на кулі, що свистали понад селом, вийшла з донечкою в поле. Що скопала то скопала, а Марійка розбила груддя й понад вечір засадили кусень ниви картоплею. Бо хто зна, що далі буде — а той кусник уже повеселів. На другий день вийшли знову. Копають, працюють до полудня — а битва зближається.

— Ходім, мамо додому — каже Марійка. — Бо щось кульки дуже бренять! — О! Бзз! — І врилася в землю!

— Ще трохи, донечко, ще трохи! Щоб ще одну барабольку висадити. Останню її винесли ми з хати, але за те буде мати в десятеро.

Так вона каже, а тут з лісу враз виїжджають гармати, і йде піхота лавами й кіннота хвилями — просто на їх нивку, простісінько! Хто де в полі був, став тікати додому, — а Настя лише заломила руки й упала як підкошена.

Та мала Марійка підняла руки вгору тай кличе:

„Не сюди дорога, не сюди!... То гріх топтати скопане поле, тай барабольку посаджену. Десь там між вами є й наш тато, то я йому скажу, що ви робите!"

Але коні йдуть без стриму й усе тратують. Ось уже на межі, ось уже ступили на скопане копитами.

— Не пущу, не пущу! — плаче Марійка й паде на межу. Кінь став дуба й стримався, а за ним усі.

Надлєтів старший, витягає шаблю.

— Що там таке! — кличе незрозумілою мовою.

Вояки мельдують. А він каже підняти Настю й дівчину й віднести на бік. Вояки беруть зімлілу Настю, а їй з пазухи випадає білий папір.

— Сюди подай! — кричить старший. — Що це таке! Чи часом не шпигунка проклята?

Подали йому письмо. А він читає й не розуміє. Кличе десятника.

— На, це по вашому!

А той читає... Читає лист від мужа-вояка до бідної жінки й дітей. Не дочитав до кінця...

— Досить! — каже старший зворушеним голосом: — Заверну вправо й ліво, обійти скопане й засаджене й вперед марш! — Чотири вояки лишаться і мають закінчити оцю ниву!

Коли Настя опритомніла й піднялася, побачила диво. Ціла її нивка була до кінця скопана й засаджена. Вояки одарували Марійку, погладили її по голові й рушили за своїми.

А за тиждень дістала друге письмо від чоловіка.

„Люба подруго, я мав дивний сон. Що десь над нашим селом залягла глибока пітьма, а в тій пітьмі блисло маленьке, але ясне світло, а ти з дітьми в тім сяйві сяєш. Не знаю, що те все значило, але серце мені каже, що то щось добре. Тому маю надію, що Бог вас не опустить..."

А Настя зараз відписала: „Любий мужу. Твій сон справдився. Ясне світло засіяло в людській душі на нашій ниві під лісом. Наша нивка заорана й засаджена. Дай Боже, най те світло поширитись на всі людські душі та най розжене страшну пітьму, що світ усеь огортає!"...

Юра Шкрумеляк.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЩО ВАРТ ПРАЦЯ?

Поставила це питання недавно одна ґазета на вістку, що перегоновий кінь Сібискит за пять років заробив свому власникові 437,700 долярів, або по 87,546 долярів річно. Відповідаючи на питання, ґазета порівняла з заробком того коня найвищі заробки людей у кількох ділянках людського питання: науки, штуки, забави й політики. Найвищі зарібки на полі науки має проф. Ґарі Стінбок, що за 32 роки праці врятував міліони дітей від каліцтва своїм лікуванням „англійської недуги"; він дістав досі платні 130,000 до 220,000 долярів. Фільмова зірка Ґрета Ґарбо за 14 і пів року своєї театральної діяльности дістала 4 міліони 600 тисяч долярів. Бейб Рут, що його називають найкращим ґрачем у „бейзбол", за 21 рік заробив міліон долярів. Френклин Д. Рузвелт, президент Злучених Держав, за 21 рік своєї участи в політиці дістав платні 695,000 долярів.

Де тут мірило зарібків? Чи це слушно й справедливо, щоб коняка заробляла майже в троє стільки на рік, як заробляє досі пересічно річно президент краю?

СКРОМНІ Й ГОРДІ.

Згаданий вище проф. Стінбок вирятував міліони дітей від англійської недуги через придумання способу надавання поживі вітаміни „Д" через ділання позафіолетних проміннів.

Коли Стінбок подав до публичного відома вістку про свій винахід, одно бизнесове підприємство запропонувало йому міліон долярів, якщо він згодиться дати йому формулу винаходу для виключного безнесового вжиску. Професор Стінбок відкинув заманливу пропозицію.

Говорив іноді відомий нюйорський проповідник: „Якщо світ має мати якусь будучність, яку варто мати, то вона мусить початися від скромности, а не гордости". Далі він сказав: „Великі вчені показують найкраще, що це значить справжня скромність".

БУК МАЄ ДВА КІНЦІ.

Звертає увагу одна ґазетярка на факт, що між людьми, котрі подають до ґазет приписи, як приготовляти ріжні страви, трапляється щораз більше чоловіків.

Виходилоб, що ця ділянка донедавна була оброблювана виключно жінками. Тепер чоловіки побачили, що там можна добре заробити і почали всуватися на жіночу ділянку.

Отже чоловіки роблять жінкам конкуренцію на „жіночих" ділянках, як жінки роблять чоловікам на „чоловічих".

ЇЖА І ВДАЧА.

Звідки береться людський характер? Чи людина родиться з характером? Чи може виробляється він під впливом обставин, оточення? — такі питання товчуться в людей від часу, як люди помітили ріжницю в характерах.

Причинок до цього питання дає опис перших признак занедужання на недугу пелеґри, що звичайно кидається від одноманітного відживлювання кокурудзяною мукою. Людина стає нервова, кидається, стає занадто чутлива на запах, відчуває змучення, сплячість, болі голови. З часом людина починає „боятися на смерть" бійки й стає немовби певна, що на самий вид бійки може вмерти.

Хто не знав би, що така людина іла, міг би посудити її за боязливість з уродження.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПЕРЕД ВЕЛИКИМ ДІЛОМ.

(З нагоди проектованого конгресу американських українців).

І день іде і ніч іде
І голову схопивши в руки,
Дивуєшся, чому не йде
Апостол Правди і Науки.
Т. Шевченко.

Страшні події потрясають світом. Гори валяться, земля трясеться. Людина - одиниця почувается безсильною.

Українець, що серед цього катаклізму остався в живих, має ще одно скромне бажання: Ох, коби хоч наш нарід не загинув!

Надіються українські нащадки в Америці якогось чуда. Думають, що провідні українські голови в Америці український конґрес скличуть і цей конґрес стане тією силою, що волю Україні забезпечить.

В один концертовий голос заговорили люди на зібраннях, а ґазетярі на сторінках своїх ґазет заголосили: „Конґресу нам треба! Одного Конґресу!" А коли провідні голови раз і другий і третій на наради зїхалися, то не спромоглися на однозвучне рішення і з нічим розїхалися.

Сумом покрилась Американська Україна. Мимохіть нагадуються часи, про які написано в „Слові о полку Ігоревім". Тоді то „похилилася трава з жалю, а дерево тугою до землі приклонилося. Уже бо, браття, не весела година настала, уже пустиня силу прикрила... Усобиця князів вийшла на погибіль. Бо казав брат до брата: Це моє і це теж моє. І почали князі про мале так говорити як і про велике і самі на себе крамолу кували".

Серед цієї крамоли й усобиці паде ще гірше сила американської України, бо паде надія широких народних мас на можливість скликання Українського Конґресу. А з утратою надії може прийти і розпука та цілковита зневіра в життєздатність українського народу. Не поможе плач українського Єремії над нещастям України, ані жаль Осії з Шевченка: „Погибнеш, згинеш Україно, не стане знаку на землі..."

Не зявляється на українськім небосклоні апостол Правди і Науки, який вогненним словом міг би спалити бруд у серцях тих провідних голов, що з лакомства за славу чи за що інше стають українськими геростратами. Ми не знаємо, коли цей апостол прийде. І не ждати нам на нього.

За те час тим, що ще мають крихітку віри в невмиручість українського народу, відкинути на бік усякі особисті розрахунки, подати собі дружно руки, створити свою власну фалянґу і підняти стихійну, а рішальну боротьбу за право зійтися на український конґрес тим людям і орґанізаціям, котрі цього собі бажають і котрі чуються на силах повести конґрес для повної користи українського народу.

С. Демидчук.

В ІТАЛІЇ ПРО УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ

(Подає УПС, Рим).

„Іль Корере Діпльоматіко е Консоляре" в Римі вмістило в числі з 31. січня велику статтю д-ра **Джорджо Конфорто** під заголовком **„Економічний зарис західної України"**. Перша, видрукувана, частина статті трактує про господарське життя всеї України. На думку автора, „Україна тепер на порядку дня" (такий же погляд бачили ми у зреферованій статті проф. Монтіні) — і тому він уважає потрібним „спинитися над станом так званої Української Радянської Республіки, що, входячи в склад Совєтського Союзу, як одна з одинадцятьох сфедерованих республік, затримує всеж, хоч формально, характер і імення української держави, і може послужити в будучому ядром майбутньої незалежної української державки":

Завдання, що ставить собі автор, виявляються в такому уривкові:

„Розглянемо перш за все теперішні ресурси України; потім простудіюємо, що вона вивозить, а що ввозить, себто межі її „автарктичности" й „економічної незалежности". З цього розгляду можна буде потім зробити висновки щодо можливостей — у випадку осягнення незалежности — комерційних зносин між Україною та Італією".

У видрукуваній частині Конфорто трактує, з повним знанням справи, про: 1) склад населення, 2) про рудні запаси, 3) про металюрґію, хемічну та інші промисловості.

Ця стаття представляє цінний вклад в економічну літературу Італії про Україну. Треба відзначити, що вона не перша праця автора на ці теми: вже в 1938 році в місячнику „Економія Італіяна" за червень вміщено статтю цьогож автора під заголовком „Ль'економія дель'Україна Совєтіка е лі скамбі коммерчалі кон льІталія" („Господарство Радянської України і комерційний обмін з Італією").

В щоденнику **„Корере Дель Тіррено"**, що виходить у Ліворні, вміщено кореспонденцію спеціяльного дописувача з Кракова про „Виїзд німців з Волині і Галичини". В цій статті знаходимо деякі цікаві уривки, що відносяться до українського життя. Так, описуючи базар у Сяноку, автор пише:

„З самого ранку порушйованій вулиці гуркотять від наїзду характеристичних селянських возів, і з першими проміннями зимового сонця майдан перед церквою гомонить тисячами голосів. Селяни приносять на продаж найріжнороднійший крам: гуси, качки, свині, поросята, телята, вязанки дров, яйця, мак, і навіть нафту, здобуту з землі в найпримітивніший спосіб. Поруч з польськими жінками, вкритими ґанчірками, видно українських селянок, майже елєґантних із своїми кольоровими хвартушками... На рундуках повно мила, глиняного посуду, величезних мітел та хусточок. У натовпі гестикулюють жиди, яких легко пізнати не тільки через білу повязку зо звіздою Давида на руці, але головно завдяки їх типовому обличчю, знаному в цілому світі. В нормальних часах майже 90 відсотків всеї торговлі Сяноку знаходилися в жидівських руках. Німецький комісар, назначений тут від ген.-губернатора, дуже скоро те все поліквідував, відбираючи дозволи на торговлю і розподілюючи їх поміж християн. Українці, що складають 70 відсотків населення міста, а в східній частині провінції доходять і до 90 відсотків, виявилися дуже енергійними і захопили майже всі торговельні патенти. Система твердих цін поклала остаточний кінець жидівському лихварству. Цукор, сіль і муку дають за картками. Виробні сира працюють повним ритмом. Гуртки австрійських робітників ретельно докладають рук до нелегкої праці направлення вулиць і шляхів, що зробилися непрохідними під польським режимом..."

В **„Ассальті"**, больонському часописі з 23. грудня 1939 р., зявилася велика стаття п. Раймонда **Манціні**, під заголовком **„Українська проблема"**. По суті це — рецензія на книжку проф. Е. Онацького „Студі ді сторія е ді культура Украіна", але і своїм розміром і надзвичайним широким змістом ця стаття виходить далеко поза межі звичайної рецензії. Зацитуємо з цієї статті тільки один маленький уривок:

„Досвід останніх двацятьох років повинен би був довести, що політичних проблем не можна розвязувати на половину, з допомогою ріжних компромісів, що не рахуються з дійсністю, та ріжних правничих хитрощів, що не в стані нікого піддурити, за винятком хіба тих, що хотілиб з них скористати.

„Таксамо і проблеми східньої Европи повинні бути розвязані цілковито, із відповідною шириною поглядів, приймаючи на увагу справжні потреби, без приношення в жертву — на користь партикулярних інтересів — інтересів всіх інших. Тому й знання української проблеми необхідне для кожного, хто хотів би мати ясну думку про події, що в цих останніх тижнях відмінили мапу східньої Европи. Це необхідно і в Італії, що, як свідчить відома постанова Великої Фашистівської Ради, не має залишатися байдужою щодо розвитку інтернаціональної ситуації і особливо зацікавлена в подіях на европейському Сході".

З цього приводу автор особливо припоручає книжку Е. Онацького, висловлюючись про неї в незвичайно хвальних тонах.

САСКАЧЕВАНСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ПЕРЕЙШОВ СВОЮ КВОТУ

Призначена на Саскачеван квота в національній кампанії товариства Червоного Хреста в сумі $200,000 перевищена на 83 проценти.

Суму двіста тисяч долярів назначив добровільно саскачеванський дорадчий комітет Червоного Хреста, якого головою є суддя Ґордон. Комітет уважав суму $125,000, про яку просила національна рада товариства, надто низькою.

Доносять, що Національний Фонд Червоного Хреста вже дійшов до пять міліонів долярів.

В. Ф. Маршал, комішенер саскачеванської дивізії товариства, подає число філій Червоного Хреста в Саскачевані на 730, два рази стільки, як у якій іншій провінції.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАЛМЕРТОН, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться 15. березня, в годині 7. вечером, в гали церковній. Подається всіх членам до відома, що від тепер будеться відбувати збори кожного місяця в пятницю по десятім. Проситься всіх членів прийти на збори бо є важні справи до вирішення. Напоминається всіх членів, щоби платили свої вкладки на зборах. Взивається всіх родичів, щоби вписували свої діти до У. Н. Союзу. — І. Климишин, предс.; С. Новацький, кас.; М. Куба, секр.

МІЛВОКІ. ВІС. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103., відбудуться в суботу, 16. березня, в годині 7. вечером, в церковній салі, 1231 Скат Стріт. Обовязком кожного члена є явитися на збори один раз на місяць для полагодження ваших справ і щоб вирівняти свої залеглі довги. — Т. Танін, предс.; П. Стецик, кас.; Т. Барсук, секр.

ДЕНБУРИ, КОНН. Перші квартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 381., відбудуться 17. березня, в годині 2:30 пополудні, в гали звичайних засідань. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути начас, бо є важні справи до полагодження. Пригадується членам, що на останніх зборах зайшла ухвала, що кожний член і не члени в нашій громаді мають оподаткуватися на народню ціль визволення Неньки-України зпід ворожого ярма. Так, Браття приведім на ті збори кого тільки зможемо й кому лежить на серці доля наших братів і сестер на рідній землі. Також буде вибір уряду н. ту ціль. — М. Маркевич, секр.

ЛОРЕЙН, О. Місячні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 50., відбудуться 17. марта, в годині 1. пополудні, в гали ч. 2545 Іст 33. вулиця. Проситься членів прийти на ці збори начас. — М. Шемичик, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 241., відбудуться в неділю, 17. березня, в 1. годині пополудні, у церковній гали на Ґерис Ев. Проситься членів прийти на збори, а також щоб кожний член приніс свій розмет на збори, щоби секретар міг начас вислати до головної канцелярії. — П. Ґалоншка, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Квартальні збори Бр. св. Володимира, від. 179., відбудуться 17. марта, в годині 1. пополудні, в У. Н. Домі, 1523 Гикор ул. Запрашаємо членів місцевих і позамісцевих прибути на ці збори і вирівняти свої місячні вкладки до Товариства. — М. Тильович, предс.; М. Кульчицький, кас.; М. Паращак, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні і квартальні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 83., відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 1. пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Норд Френклин ул. Проситься членів прибути на ці збори, бо є багато важних справ до полагодження. Рівнож треба спільно порадитися і вибрати делеґата на український національний конґрес. Таксамо проситься членкиць Союзу прибути на ці збори, де має ся вирішити, чи членкиці мають стати членами товариства. — С. Чорномаз, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться в вівторок, 19. марта, в годині 7:30 ввечір, у церковній гали св. О. Николая при Оклей і Райс ул. Проситься членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Також проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Василь Пилипів, пр.; М. Фединський, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

РЕПАТРІЯЦІЯ НІМЦІВ.

Німецький напис каже, що цих людей депортували англійці з британської кольонії в східній Африці за те лише, що вони німці. Німецький уряд дає їм поживу й одіння.

ЗАБАВА ПОКІНЧИЛАСЯ СМЕРТЮ ФАРМЕРА

В суботу, 17. лютого ц. р., в салі у місцевості Згода, Ман., відбувалася забава. Серед забави прийшло до бійки між зібраними фермерами і їх синками. Бійка покінчилася смертю 56-літнього фармера Івана Свідерського. Поліція заарештувала С. Балу як матеріяльного свідка.

На місце злочину прибули поліційні урядовці з Емерсон і Пиней. Доходження виказали, що Свідерський був поранений у голову пляшкою в суботу, в год. 11:30 веч. Його відвезли до шпиталю у Вайті, де він на другий день помер. У бійці брали участь 20 людей.

Нема майже дня, щоб українці своїми брутальними злочинами не наносили ганьби доброму українському імені в Канаді. Коли то вже раз скінчиться?

УСЛУЖНИЙ ГРАБІЖНИК

Едмонтонська поліція арештувала недавно грабіжника за ограблення склепу з уживаними річами і переношеною одежею, якого вона зве „найбільш услужним і помічним" грабіжником у західній Канаді. Він саме полишив у склепі свій зимовий плащ і сурдут. У плащі знайшла поліція тикет на їжу в допомоговій кухні з іменем грабіжника. Отже не було нічого лекшого для поліції, як того пташка приловити. Цей осібняк називається А. Гоменюк, що недавно вийшов з криміналу у Принц Алберті.

ВИДАТКИ КАНАДИ НА ВІЙНУ

З Отави доносять, що дотеперішні воєнні кошти Канади в сумі $375,000,000 побільшаться до кінця березня 1941 року щонайменше до пів біліона долярів. Так сказав І. Л. Ралстовн, домініяльний міністер фінансів.

Згідно з обрахунками, до 1. вересня 1940 р., на армію видадуть $198,000,000, на повітряну фльоту $88,000,000, на морську фльоту $40,000,000, а на вишколення пільотів $50,000,000. Міністер казав, що Канада уділила кредиту Вел. Британії на суму $10,000,000 на закупно Вел. Британією в Канаді середників поживи й амуніції.

ШВЕДСЬКІ ДОБРОВОЛЬЦІ В ДОРОЗІ ДО ФІНЛЯНДІЇ.

ЧУЖОРОДНІ І ПЕРЕПИС 1940 РОКУ

Людям чужинецького роду, що проживають у Злучених Державах, ставитимуть тільки одно більше питання підчас перепису населення у квітні, ніж питатимуть тут роджених американців. Це дотичить громадянства, а саме, чи людина чужинецького роду натуралізувалась, вибрала перші папери або остається чужинцем. Таке питання ставитимуть теж американцям, родженим поза границями Злучених Держав. Питання про державну принадлежність ставлять населенню підчас кожного перепису від 1890 року.

Переписне бюро не інтересується поодинокими людьми як одиницями. Воно збирає документи факти від мільйонів людей, а друкує їх тільки в загальних числах як статистичні інформації. За законом, про перепис населення кожних десять літ кожна особа обовязана подати правдиві відповіді. Якби хто з тих, котрі переводять перепис чи працюють для тої справи, виявив факти про когонебудь, може бути арештований і засуджений на тюремну кару або грівну. Нікому не вільно заглядати до реєстрів перепису, крім заприсяжених робітників переписного бюра.

Переписне бюро не інтересується тим, як іміґрант сюди приїхав. Це не є завдання бюра. Воно тільки списує число американських громадян чужинецького роду, скільки мають перші папери, а скільки остається чужинцями. Перепис населення з 1930 року виказує, що тоді було 7,919,536 натуралізованих громадян, 1,266,-419 з першими паперами і 4,-518,341 чужинців.

Багато людей чужинецького роду мабуть збентежаться на питання про місце народження. Щоб таким людям зробити полекшу, бюро вибрало давнішу дату, коли ще люди знали про границі краю, в котрім народились. Такою датою є 1. січня 1937 року. Одначе хто не може назвати краю свого народження, той може вимінити округу чи провінцію, як наприклад: Богемія, Поморя, Галичина, Тироль, Альзація, Басарабія, Кантон, Хорватія, тощо, або міста як Прага, Львів, Данціґ, Відень Гонґ-конґ Тієнсин, Братислава, Лодзь.

В додатку до питання про приналежність і місце народження треба подати свій вік, пол, расу, стан, рід праці та підприємства. Інші питання відносяться до заробітків, безробіття, вишколення та місця замешкання за останні пять років.

Кожна двацята особа обовязана відповісти на 16 додаткових питань. У тих питаннях треба сказати про місце народження батька і матери. Відповідаючи на ці два питання, треба поступати за приписами, як вище подано, а саме вимінити назву краю чи місця, як було 1. січня 1937 року. Коли одначе це тяжка справа, то подати назву округи, околиці, провінції або великого міста, де батько і мати народились.

Інше додаткове питання, на котре мабуть буде тяжко відповісти, є про те, „якої мови вживали у вашім домі за часів вашого дитинства". Коли вживалось більш як одної мови, то подати ту, котра була вживана найбільше.

Це буде шіснацятий десятьрічний перепис. Перший перепис зладжено 1790 року. В додатку до спису населення, як збірки інформації про 132 міліонів людей, будуть списані інформації про 32 мліонів домів, три міліони підприємств, двіста тисяч фабрик, сім міліонів фарм, чотириста тисяч шахт нафтової ропи, чотирнацять тисяч копалень вугілля і металю та каміноломів.

Для зібрання спису населення та інформації переписне бюро найме до тої праці 120,-000 людей.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З похорону на народню ціль.

Дня 5. березня родина, приятелі і знайомі відпровадили на вічний спочинок бл. п. пані Анну Перестюк, роджену 1890 р. в селі Носів, пов. Підгайці. Чимало приявних зібрались на цей сумний обряд, бо Покійна за життя брала чинну участь в ріжних українських організаціях і живо цікавилась народніми справами. Серед приявних були представники тих організацій, до яких Покійна належала. Жалібний похід з прапорами ріжних організацій рушив з похоронного дому п. Буньки до церкви св. Юрія на 7 вул. в Ню Йорку. Звідти похоронна валка удалась на цвинтар Кальварії в Короні, де зложено тіло на вічний спочинок. Покійна полишила доньку Степанію, замужну Ґаличин.

По сумнім обряді знайомі зійшлись на запрошення родини до Ґалі Карпатія на принаття. Згадуючи про Покійну і про ті цілі, для яких вона жила і працювала, приявні не забули також і про народні потреби та перевели між собою збірку. Про життя Покійної і до збірки промовляли: пані М. Ригель, п. Е. Ляхович і п. Ірина Бучка. Збіркою занялася пані Марія Риґель. Зложили: Д. і С. Ґаличин $5; П. Перестюк $2; по $1: Марія Риґель, Марта Калакура, Ірина Бучка, В. Душник, Е. Ляхович, С. Кудла, Марія Ґонтарук, Марія Огродник, П. Довжинський, Д. Муравський, п. Ґовард, М. Мельник, Анастасія Душник, Марія Галичин, Лазута і Демидчук; А. Гордзіса 60 ц.; П. Соколовський 25 ц.; решта дрібними. Разом $24, які вислано через Обєднання з призначенням по половині на українських збігців і Бюро у Вашингтоні.

БРОНКС, Н. Й.

На підготову Конгресу.

Мав я нагоду бути на повесільній забаві в громадян Николая й Анни Лотоцьких. Там зійшлося кілька приятелів і при ситім столі, як звичайно, розпочали веселу балачку, котра вкінці зійшла на сумні спомини про старий край. Андрій Швець був тої думки, щоб зібрати по можности на *всеукраїнський конгрес*, котрий має відбутись невдовзі в Ню Йорку, а гром. Михайло Каришин був тої думки, щоб зложити на радіопрограму. Отож зложили при столі по $1: А. Швець, Н. й Анна Лотоцькі, Д. Каришин, М. Каришин, І. і Марія Кузів, Марія Скибінська, А. Голейза і молода пара, син Василь і Анна Лотоцькі. Разом $8, котрі розділено по половині на згадану радіопрограму і на підготову конгресу. Гроші, чотири доляри, М. Каришин на програму, а А. Швець на підмогу Конгресу посилаю через Обєднання на руки Комітету, що має занятись Конгресом.

Андрій Швець.

БЛЕКСТОН, МАСС.

З ювилею на корисну ціль.

Українська громада в Блекстон, Масс., уладила 28 січня ц. р. гром. Василеві і Лікерії Бурак милу несподіванку з нагоди їхнього „срібного весілля". На це весілля явилось велике число приятелів і знайомих з Бостону, Вунсокету, Кромптону, Менвилу. Було всіх коло 150 душ, бо ювилати є добре знайомі не лише в своїй громаді, але й у цілій околиці. Гром. В. Бурак був кілька літ фінансовим секретарем у 206 відділі УНС, а також кілька разів їздив як делеґат на конвенцію. На цей ювилей прийшла також телеґрама від їх сина, що студіює у вищій школі в Вашингтоні, Д. К. Прийшли також привітні телеґрами з інших місцевостей.

Історію праці ювилятів переповів п. Д. Лукиник, після чого комітет зарядив збірку на місцевий укр. народній дім. Гості зложили на ту ціль $47.45, до чого доложив комітет $2.55 і разом передано $50 Народньому Домові.

М. Фірман.

ГЕМТРЕМК, МІЩ.

Коляда 94 від. УНС.

Тов. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. Союзу, з нагоди коляди переслало на народні цілі через Обєднання $5.

І. Заблоцький, секр.

НАЙМЕНШЕ ДІТЕЙ УМИРАЄ В БРЕНДОНІ

Цікаві відомости про смертність дітей в Канаді подав Джордж Говдлі, бувший албертійський міністер здоровля, що був спинився на короткий час у Вінніпеґу, їдучи з конвенції в Едмонтоні додому, в Торонті. Він сказав, що на тисячу малих дітей у Брендоні, в Манітобі, вмирає річно тільки 30, а на кожну тисячу в місті Трі Риверс, у Квебеку, аж 297. В місті Вінніпеґу на кожну тисячу малих дітей вмирає річно 42, в цілій Канаді пересічно на кожну тисячу дітей-немовлят умирає річно по 76. Колиж пригадаємо собі, що в 1937 р. в Новій Зеляндії вмерло тільки по 30 дітей на кожну тисячу, то відразу побачимо, що Канада потребує більше лікарської опіки, як мала досі.

Говдлі також сказав, що Канада має 550 тисяч осіб, заражених венеричними недугами. По захистах для божевільних у Канаді знаходиться 40 тисяч осіб. В провінції Квебеку на кожних 100 тисяч осіб що року вмирає 88 на сухоти, а в провінції Саскачевані тільки 31.

ЧЕРВОНА БАРВА ДРАЗНИТЬ

Всі ми знаємо, як індики не люблять червоної барви. Дівчинку у червонім убранні індики моглиб таки здорово побити, колиб вона попала між них без оборони старших. Еспанці роздражнюють бугаїв червоною плахтою підчас змагань із розлюченими бугаями. Та й людина, коли побуде якийсь час у такім місці, де багато ясно-червоної барви, стає роздражненою, готовою до зачіпки або й бійки. Тому дражливим особам не добре мешкати по кімнатах, де знаходиться багато меблів, фіранок, тощо, червоної барви.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Рочестері, Н. Й., померла наглою смертю 11. лютого 1940. року членкиця Бр. св. Йосафата, від. 217. У. Н. Союзу,

МАРІЯ САВУЛЬСЬКА.

Вступила до У. Н. Союзу 17. серпня 1926. року. Полишила мужа Миколу і шестеро дітей.

Похорон відбувся 13. лютого з дому жалоби, 10 Cuba Pl., до української гр.-кат. церкви св. Йосафата, а відтак на цвинтар.

Най прибрана земля буде Її пером!

А. Іванів, секр.

У лікаря.

— Такем, прошу ласки велебного дохтора, зісхла, як тота курка, щом кеьондзові в дарунку занесла.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

Пошукую сина МИХАЙЛА ПОТОЧНЯКА, років 29, що уродився у Скрентоні і мешкав з батьком, а сім років тому виїхав в нюйорський стейт і з того часу не давав про себе вістки. Хто знав би про нього, або він сам, проситься дати вістку на адресу батька: Michael Potochniak, 148 Meridian St., Scranton, Pa. Нагороди за інформацію. 57,-

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

Оженився.

Торговець: — Припоручую вам цей радіо-апарат. Ліпшого не знайдете ніде.

— Ой, маю я й ліпший Яж недавно оженився.

ЖІНКИ У ВОЄННІМ ЧАСІ.

Шведські трамваєві підприємства підготовляють жінок заняти місце кондукторів.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(112)

Місяць виліз зза хмар і освічував все довкруги. Це трохи облекшувало втечу, але також облекшувало погоню. Юкаг і Дарно сиділи на карку слона і заохочували його до поспіху. За ними з таким же поспіхом гнались торці, теж на слонах. „Наш слон є провідний, тому скоріший від інших", завважив Юкаг надійно.

Кілька годин відбувались ті перегони. За той час голоси наступаючих торців чимраз більше слабли, а далі цілком утихли. Юкаг добре знав ці околиці. Впевнившися, що гоня залишилась далеко позаду, Юкаг сказав: „Тепер ми вступимо зо слоном у ріку, йтимемо якийсь час рікою, щоб у той спосіб затерти за собою сліди".

Дарно годився на все, що сказав Юкаг. Якийсь час вони ступали водою, коли нагло оподаль над берегом знов роздались голоси торців. „Вони над берегом і надіються перехопити нас у воді. Але вони нас не завважать", промовив Юкаг. „А що буде, коли вони розділяться на дві частини і одна піде вділ рікою, друга вгору?"

„Заввага зовсім слушна", відповів Юкаг. „Вони цілком певно не припинять погоні і перевертатимуть нетри догори корінем, щоб нас схопити. Бо колиб їм це не вдалось, то командант сторожі буде кинений на жир львам, або засланий до копальні жемчугів. Ні, друже Дарно, ми справді ще не є зовсім безпечні".